

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rēdul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 7 Iuliu.

Legea pentru scōlele medii atât au strimtorat pe confesiunile din patrie în dreptul lor de autonomie, încât astăzi de o autonomie mai că nici vorbă nu mai pōte fi.

Cu tōte acestea confesiunile mai susțin și ađi gimnasiile lor, acuiră puteri didactice potrivite și deplin qualificate, adaptēz salele de învățământ, salele de gimnastică, înmulțesc colecțiunile de minerale, sporesc cabinetele pentru laboratorii chemice, și direg totul, numai ca sē nu li se pōtă băga de vină.

Confesiunile din patrie, în a căror scōle limba de propunere e limba maghiară sunt și ele controlate, dar controla față de ele sē întēplă cu mai multă bunăvoință ca față de scōlele nōstre medii.

Am fi ōmeni pré nepractici, dacă nu am admite, că sub actualele împregiorări, limba maghiară ne pōte folosi mult, și tinerii, cari și-o însușesc cum se cade, numai în avantaju pot fi aici la noi.

Când dar premitem acēsta — credem, că nu ne-am pus și nu ne putem pune pe un teren ostil față de stat și de limba lui, — numai cât aceea ēr nu o putem admite, ca de dragul limbei maghiare sē se neglige celelalte obiecte de învățământ, sē li se dea o atențiune mai mult secundară, pentru-că în urma urmelor cultura generală, vor concede și frații maghiari, că nu pōte fi legată numai de cunoștința limbei maghiare.

Dacă ar stă lucrul astfelu, ca un om care scie limba maghiară, e om la loc, om gata de a intră în ori ce universitate, atunci acela ar fi mai om ca unul, care absolvă gimnasiul cu succes bun și are junos cînțele cele mai frumoșe din tōte studiile — afară de limba maghiară, pe care nu o vorbesce și scrie corect, dar o înțelege din deajuns ca sē pōtă ceti cu succes productele literare maghiare.

Suntem ajunși acolo, ca sē dăm expresiune durerii nōstre, când ōmenii cer mai mult decât e posibil și decât conced cele mai elementare principii pedagogice.

Am întrebă noi așa în trecăt, că ōre pentru-ce s'a revoltat întrēgă presa maghiară contra ordinațiunei contelui Albin Csáky, dată în cauza învățării limbei germâne?

Apoi ētă de ce!

Pentru-că în gimnasiu unguresci nu se pōte învăță limba germână; căci dacă e sē fim drepti, apoi dacă orașul, unde se află gimnasiul este curat unguresc, cum e Debrefinul, ori Aiudul, atunci dorința ministrului Csáky este o dorință, care va rămânē în veci un pium desiderium.

Maghiarii sunt și ei isteți și destul de ageri dela fire, — dar de ce nu pot învăță o limbă, despre care și ei sunt convinși, că au folos după ea? — În consecuță cum se pōte așteptă, ca tinerii nōstri dela un gimnasiu român, unde orașul e românesc, sē dicem Blașul, sau Năseudul, ori unde maioritaea precumpănitōre a orașului e de alt neam, d. e. Brașovul, dicem, între atari împregiorări, cum se pōte pretinde sē se învețe limba maghiară perfect, așa cum o cer delegații guvernului.

Nu ne îndoim, că românii, resp. tinerimea română, nu va putē învăță ambele limbi și încă dacă e vorba perfect, dar tare ne îndoim, că întrebuintând tot timpul cu esercițiul limbei maghiare și germâne, vor rămânē în celelalte studii înapoi, vor rămânē mediocri, ori chiar slabi, pentru de a putē deveni cândva ōmeni de sciință, și noi de ōmeni mediocri, de ōmeni, cari sē nu fie în stare a face carieră nu avem nici o lipsă, și acēsta nime nu o pōte sē o pretindă, fiind just.

Și în urmă noi nu putem perde din vedere, că ōmenii nōstri tot noi trebuie sē-i aplicăm în serviciul bisericeii, scōlei și comunei, deōre-ce statul nu prea se imbuldesce ai căută ca sē le dea pâne.

Ōre aceste stări de lucruri sē nu fie cunoscute factorilor și bărbăților de încredere ai dlui ministru de culte, — și dacă da, credem, că e timpul suprem ca sē fie cu indulgiță și mai pe sus de tōte cu considerațiune la tōte împregiorările, sub cari trăim.

Revista politică.

Prin un patent préinalt s'a convocat dieta provincială a Dalmației pe ziua de 20 Iuliu. Liniștea ce a domnit până acum: în acēsta țērișoră promite o sesiune de tot pacinică. Străduințele onora de a conturbă tutuși pacea și concordiă, ce pare a se fi stabilit cu temeiu în Dalmația, vor fi paralizate, punēndu-se mai întâiu de tōte de călăuză principală binele comun pentru dezvoltarea și înaintarea Dalmației.

Lucrurile, așa precum se desvōltă ele în Boemia, sunt de tot serioșe și dau mult de gândit ōmenilor dela cărmă. Atitudinea cehilor, mai ales în timpul din urmă, a provocat un mare resens chiar și în ministrul iustiției Schönborn, carele la început era considerat de cel mai adict prețin al boemilor. Acest resens potențat și prin întervenirea și comentările presei opozițiionale germane, precum și a presei din Germania va avē urmări de tot grave.

Cehii s'au pus pe lucru din tōte puterile, și cu cât resistința, ce o întimpină e mai mare, cu atât

sfortările lor sunt mai puternice: ori înving și astfelu își realizēz scopurile politice, ce le urmăresc, ori apoi cad sdrobiți și-și plēcă capul numai unui absolutism crâncen.

Nici chiar espunerile și admonierile monarhului n'au fost în stare a înfrână îndârjirea, ce se desvōltă cu atāta însuflețire contra germanismului, și mijlōcele ce are de gând sē le ia contele Schönborn, ministrul de iustiție, ca sentințele judecătorești sē fie redactate în limba germană și sē nu se mai înainteze tineri, cari nu posed acēsta limbă, din motiv, că o limbă slavēnă n'ar esistă, vor potență numai ura, ce se nutresce contra germanilor și va precipită rezolvarea într'un feliu sau într'altul a situațiunei actuale, atât de problematică.

În Viena se ocupă mult cu viitōrea sōrte a României și li pun în perspective hotarele naturale, cari o ar face atât de puternică, încât ea, basată pe puterea și amiciția Austro-Ungariei, s'ar putē tare ușor apēră și ar putē înfrânge panslavismul, ce ca un lanț puternic încinge de tōte părțile pe ambele aceste state.

Vederile acestea le dă pe față diariul pur german și antisemit „Deutsches Volksblatt”, unul dintre cele mai cetite foi în cercurile guvernamentale, și la care sunt abonați peste đeci de mii. Acest diariu sub titlul „politica orientală a Austro-Ungariei,” după ce constată, că monarhia nōstră e încunjurată de slavi, declară, că Austro-Ungaria s'ar putē rēđimă pe România, dar spre a stabili o comunitate de interese între aceste două state, monarhia trebuie sē aducă jertfe mari fie chiar cedarea Ardélului, Bănatului, a părților ungurene locuite de români, a Bucovinei, și atunci interesele unei astfelu de Românie mari ar fi identice cu ale monarhiei rōstre. Cestionatul diariu nu scie, dacă nu cumva acēsta cedare formēză pōte chiar scopul final al politicianilor austriaci; crede însă, că, dacă nu în pace, apoi apropiatul rășboiu va stabili o Românie mare la gurile Dunărei și la Carpați.

Intrēga Franția respiră mai ușor. Sesiunea camerilor s'a închis după multe ședințe furtunose și vehemente. Ori cât de criticată ar fi sesiunea trecută, ea și are rōdele sale, cari au pus în uimire și pe cei mai declarați dușmani ai francesilor. Legile aduse atât pentru politica internă, cât și în privința politiceii esterne, și în special cele pentru scōlă, administrațiune, armată, sunt tot puncte în istoria poporului frances, cari îi maresce prestigiul și vađa.

Boulangismul nu se mai afirmă cu taria de până acum, și tactul guvernului de a pune stavilă unei desvōltări anormale, care ar fi putut ușor provoca și un rășboiu civil a isbândit. Boulangistii cei

FOIȚA.

Spân fără de mōrte.

— Poveste. —

(Urmare).

Cu sfērșitul poveștii feciorului de împērat se des-coperiră mișelile și minciunile țiganului, căci feciorul de împērat la sfērșitul poveștii sale arēta adevăratele vērfuli ale limbilor de smei și încă în număr de 101, pe când țiganul arētase împēratului numai 100 și încă numai margini de limbi.

Dacă ar fi scăpat lăețul de țigan numai cu rușinea, de care suferē nēmul țigănesc mai mult decât mănecare, tot ar fi fost, însă împēratul nu l'a lāsāt numai cu atât, ci l' legă de cōda unui armăsariu, care odichnise trei ani, și pe care-l potcovise chiar cioroiul de țigan, și astfelu l' slobozi.

Ce s'a fi mai ales de zlātariu, nu se scie, destul, că armăsariul s'a întors cine scie când acasă fără țigan.

După întēmplarea cu țiganul, cred, că va fi de prisos sē mai povestesc, că împēratul s'au pregătut de nou de ospēț: începură a tăiă lemne cu sapa, a aduce apă cu ciurele și coșercile, și mult sânge de scaune și lăviți s'a vārsat pentru mănecările dela

acel ospēț. Se ospētau bine mănecând zama cu fusul, și erau toți cu voie bună și trebuiau sē și fie, că acum era feciorul împēratului Roșu mire.

După trei đile ospēții se duseră care în cătrău, ēr împēratul Verde începū a dá ginerului seu în sēmă tōte bunurile, ce le avea. Cu alte multe mărunțuri împēratul ia mai dat și o mulțime de chei, cu cari se pōtă incuiă și descuiă tōte casele, cămerile și pivnițele împēratului, — vorba scurtă: ia dat tōtă împērația și bunurile pe mâna lui.

Între multe chei, ce le-a primit ginerele dela socrul seu, era o cheie așa de ruginită, încât ai fi stat sē juri, că aceea nici n'are zar.

Deși i-a bătut împēratul capul la ginerele seu, că cu aceea cheie n'are nici o lipsă nici sē incuie, nici sē descuie, el totuși nu se odichni până nu dete de ușa, pe care se nimeria cheia. Cheia adecă era de pe ușa unei pivnițe, în carea nu era altă bogăție decât o bute mare și atât de veche, de cugetai că i mai veche cu o đie decât lumea asta, în care ne aflăm acum.

Cēsul cel slab, că n'o sē i đic altcum, îndemnă pe ginerele împēratului și durigă butea dela locul ei, până se bucesnece de zid așa de tare, încât ai fi cugetat că trāsnesce, și cum era ea putredă, îndată se strică și din ea ese un smeu grozav și raita pe ușa, lāsând scānteii în urma lui. Dacă smeul ar fi esit numai singur din curțile împēratului Verde

tot ar fi fost ce ar fi fost, însă el duse cu el și fata împēratului Verde, care, după cum ve spuseiu, era și nevasta feciorului împēratului Roșu.

Smeul acesta, despre care ve spusei că a esit din bute a fost tatăl smeiilor și se numia Spân fără de mōrte, care era închis în aceea bute Dđeu scie de când.

Împēratul și împērătēsa se pun acum cu gurile pe ginerele seu, și unde nu începură ai aruncă în față vorbe împungace: că de ce n'au ascultat el de ei ca de nisce părinți, că dōră ei nu i-a vrut rēul; că vitejia nu se nimeresce în tot locul, și că ei sē și fi dat fata după țigan, nu aveau sē pățescă, ce au pățit.

Ce era sē facă acuma bietul om, vitēz vestit numai ca el, și deodată sē se pomenescă fără nevastă și fără împērație? Lucru cam cu rușine, cine cunōșce rușinea.

Mult nu se socoti, căci nu era timp de perdut; trebuia sē mērgă în lume sē-și afe nevastă.

Fiind-că nu era timp de perdut, se și duse la un faur de-i făcū opinci de fer și bătă de oțel. Astfelu plecând, umblă lumea cruciș și curmeziș, întrebând de împērația lui Spân fără de mōrte, dară nu află om nici sē-i fi auđit de nume.

Întorcēndu se cătră casă, se hotări, ca sē se sue pe un munte înalt, pe al cărui vērfdiceau ōmenii

mai înflăcărați ved rădicarea Franciei numai pe lângă sistemul de guvernament republican și nu trebuie deci să ne mirăm, dacă însuși Lenglé, carele a fost cel mai înfocat pretin al prințului Napoleon, condamnă politica acestuia.

Un fenomen caracteristic se observă în presa rusă. Mai mult ca ori și când până acum presa rusă pune laude pe cancelarul german, Bismarck. El e considerat ca cel mai adict pretin și mai mare bine voitoriu al Rusiei și amicitia lui s'a manifestat mai ales în timpul din urmă. Nu se scie motivul principal al acestor laude măgulitoare, în tot cazul se presupune că emanarea lor e frica de o crasă fiară în operațiunea rusă.

Primirea dlui episcop Nicolae Popea.

Sub acest titlu cetim în Nr. 50 al „Luminătorului.”

Sâmbăta trecută la ora 9 ajungând Preasânția Sa la gara din Timișoara, fu întâmpinat din partea veteranului nostru protopop Mel. Dreghici, cu lacrimi de bucurie, în numele tractului protopresbiteral, carele are reprezentat prin deputații din comunele Timișoara Fabric, Majere, Mehala, Chisoda, Partia, Mosnița, Siag, Utvin ș. a. După acesta întâmpinare urmă salutarea dlui vice-comite al comitatului Timiș. Sig. Ormos, a pretorelui central Fr. Besseryey, — apoi urmări deputații din propria diecesă a Preasânției Sale: a consistoriului diecesan, a protopresb. Jebeliului, Ciacovei, Oraviței, Jamului etc. etc. Aceste întâmpinări s'au făcut toate în scurt, pe peronul garei. Când Preasânția Sa a intrat în salonul garei, aci a fost felicitat din partea „redacțiunii Luminătorului”, în corpore. Răspunsurile Preasânției Sale date singuraticilor agrării au fost nimerite și mângătore.

După o pauză scurtă ilustrul călătoriu continuă, între viuele aclamațiuni ale celor de față, și însoțit de numeroși oșpeți, călători spre Caransebeș. În tot decursul drumului Preasânția Sa la fie-care stațiune fu salutată și întâmpinată de preoțime, învățătorime și numeroși bărbați însuflețiți.

Pe linia dela Timișoara până la Caransebeș, la fie-care stațiune s'a prezentat poporul cu câte un cor vocal la gară și cântând au bineventat pe Preasânția Sa.

În Caransebeș primirea a fost una dintre cele mai rari: Banderiu de călători, mulțime de trăsuri, toate zidurile au fost decorate cu stejari verzi, pe ferestri atârnavă covore de totă frumsețe, ferestrele pline de flori, mai multe arcuri triumfale de stejari verzi cu diferite inscripțiuni precum: „Bine ai venit” — „Osana celui ce vine în numele Domnului” etc.

Tricolorul patriei fălăia aproape pe fie-care casă. Enthusiasmul și bucuria mulțimei de popor și inteligenței române era la culme.

Preasânția Sa dl episcop al Aradului încă a avut o primire foarte frumoasă și plină de însuflețire.

Sera, după sosire, s'au făcut serenadă cu făclii aprinse, carea a succes pe deplin. Cu acesta ocaziune s'au rostit mai multe cuvântări de felicitare: în numele poporului diecesan, și a orașului.

Cuvântarea ce a rostit dl C. Bredicean, în numele diecesanilor, sună în est mod:

Ilustrisime domnule episcop!

Domnul Dumnezeu părinților nostri înduratu-s'a de rogările noastre și după o scurtă văduvie, diecesa Caransebeșului Te are în fruntea sa de episcop sufragan. Rescriptul regal, prin carele s'a întărit alegerea Il. Tale de episcop al frumosei noastre diecesă a amorțit durerea jalei noastre și dela Dunărea bătrână până la malurile Tisei campanele bisericești noastre vestesc sărbătoare și bucurie, revarsă rațe luminoase preste credincioși.

de pe acele vremuri, că încă n'au pomenit să se fi suit cineva.

Eșind deasupra muntelui dete de trei uliți poaleite cu aur. În acele uliți adică locuiau trei frați smei.

Pe una din acele uliți umblând întrebând de împărăția lui Spân fără de mörte, vedând că nimeni nu-l scie îndreptă, începă a se bocă, a cântă de jele, ca tot omul, care are dor la inimă.

Cum mergea el horind, deodată se oprește în drept de un castel de își părea că-ți fug ochii de pe el, și în o ferestră — din multele ferestre ale acelu castel — zărește o femeie cosând, care îi venia ôre cum cunoscută.

Dela un timp femeia l'a strigat pe nume și atunci îi plesni în minte, că el a avut trei surori, pe cari le-au furat smei din jocul satului, și că aceea era sora lui cea mai mare.

Poftindu-l sursa în casă îl întrebă, că ce vânturi l'au dus pe acele locuri, pe unde n'au mai umblat încă puiu de pământ.

El atunci i-a povestit din fir în pâr totă pățania că el caută după împărăția lui Spân fără de mörte.

După ce vedu feciorul, că nici pe acolo nu se aude de împărăția lui Spân fără de mörte, voi să plece mai departe; însă sursa'l opri se aștepte până va veni smeul acasă, că el trebuie să scie, că dicea ea:

Clerul și poporul român, pururea loial, e fericit și p-truns de neștersa mulțimită, fiind-că voința sa a aflat pre-grațios auz la înaltul tron.

Sinodul eparchial a dat „sciinții” și „evlaviei” Ilustratei Tale, binemeritată recunoșcere. Sântul sinod episcopesc a prețuit trecutul „laborios” și „caracterul nobil” al Preasânției Tale, ér noue tuturor aceste însușiri alese ne sunt garanția speranței într'un măreț viitoriu al diecesei noastre.

Archiereule Preasânțite!

Privesce la credincioșii dați păstoriei Tale!

Popor cu pietate, cu credință, cu sentimente nepătate, cu respect cătră autoritatea publică, acest popor s'erbăză ziua întrării Il Tale în reședința episcopescă, plin de însuflețire, vedând că „lumina” și-a deschis porțile reședinței, „smerenia” și-a condus pașii și virtutea te a aședat în scaunul arhieresc.

Cunoscem greutatea înaltei dignități ce ocupi!

Némurile trec prin ispite și cercări până se între sciința în trênele și se înțelégă, dar tăria sufletelor bărbate și temeiurile dreptului și ale libertății nu pier în veci.

Acăsta e credința noastră de viață.

Din acăsta credință isbucnesce glasul credincioșilor cel auzi, glas de stimă, încredere, respect și iubire, acest glas ce resună acum în toate unghiurile diecesei noastre — ca arfa lui Aeolus — va ridica puterea armoniei pe cei dreți ca stâlpi puternici ai bisericești noastre și va stringe pe cei slabi.

Astfelii Il. Ta cu darul facultăților rare, cari îți sunt poprii! cu devotamântul fiilor adevărați ai bisericești noastre și cu binecuvântarea cerescă vei conduce corabia eparchiei sigur și preste furtune.

Ilustrisime Domnule!

Ales cu bucurie! întâmpinat cu mândrie! primit cu iubire fiescă! *Razimul* teu fie legea bisericești noastre constituționale, *scutul* Teu fie dreptatea, *acoperemântul* teu fie încrederea și atunci: *speranța* ta însoțită de palpitările inimei sutelor de mii, carea e și a noastră: *Prosperarea bisericești! progresul culturai! întărirea némului românesc!* o vei vedé cu ochii, și ca se ajungi acăsta respălărite demnă de nobilul Teu suflet, ca brațul Teu să porțe cu tărie și dreptate toiaagul eparchiei noastre, ca înțelepciunea să-ți lumineze faptele Tale, ca devotamântul Teu cătră biserică și națiune se ardă cu foc sânt nestins, pentru Tine părintele nostru demn, ridicăm la tronul tatălui ceresc fiescele noastre rugări într'un glas strigând: *Episcopul diecesei gr. or. rom. al Caransebeșului, Ilustritate Sa dl Nicolae Popea întrun mulți ani se trăescă!*

La acăsta cuvântare, ce a provocat un frenetic entusiasm în public, Preasânția Sa a dat un răspuns nu mai puțin entusiasmătoru, dicând între altele, că-și recunoșce de a sa datorință a conlucă, ca *constituțiunea bisericești noastre să se efeptuescă întrun tôte în modul cel mai precis.* Târziu nöptea abia s'a liniscit lumea.

Țiua de Duminecă, a fost țiua instalării. Acest act s'a îndeplinit exact după următorea programă.

La ora 9 înainte d. m. un mare număr de preoți în ornate a venit cu litia la reședința episcopescă, de unde a condus pe Preasânția Sa la biserica catedrală. Sosind litia la pörta bisericești, conductul întreg a așteptat sosirea mandatarului metropolitan, a Preasânției Sale episcopul din Arad, carele venia în trăsură.

Intrând în biserică Preasânția Sa dl nou episcop a ocupat loc pe scaunul episcopal, éră dl mandatarul postându-se înaintea altariului, a dat spre cetire mandatul Escel. Sale a dlui metropolit, ér după aceea a rostit cuvântarea de întroducere a noului episcop, laudându-l și recomandându-l publicului și poporului spre fericirea și prosperarea diecesei.

După terminarea acestei cuvântări, Preasânția Sa noul ales episcop N. Popea, luând cuvântul a ținut o frumoasă cuvântare, rostită de pe scaunul episcopal, în carea a mulțămît Maj. Sale monarhului, Escel. Sale metropolitanului, Preasânției Sale dlui mandatarul, sinodului eparchial etc.

bărbatul meu umblă un pătrariu de lume și trebuie să-i fie auzit cel puțin de nume. Smeul așadară după cum vedeți nu era acasă, căci era la venat.

Între vorbele lor trosce deodată lovesce busduganul smeului în pörta și de acolo în ușa casei. Acela era semn, că smeul vine ca să l'astepte cu bucatele gata, nici prea răci nici prea calde.

Voia smeului nici chiar nevasta sa nu o scia chiar bine, se temea adică, că smeul o va purtă rău pentru ce a primit pe fratele seu la el în casă, și de aceea ea și ascunse pe frate-seu sub o covată de pită, cu gând ca să nu spună smeului, că are om străin sub acoperemântul, caselor lui.

Ajungând smeul în curtea sa, îndată și intră pe nevasta sa, că cine a venit la palaturile lui, că-i mirösă a om pământén, și dacă i om bun, se șadă, ér de i om rău să se ducă din cătrău a venit, căci almintrelea nu-i stă capul unde i stă. Spunându i nevasta sa că oșpele e om bun, smeul a intrat în casă; ba încă s'au ospetat ca némurile.

Cât petrecură la olaltă feciorul mai spuse odată totă pățania sa de auzi și smeul, că umblă se afe împărăția lui Spân fără de mörte.

— Nici n'am auzit de numele lui, necum să sciu unde se află împărăția lui — dice cumnatul smeul — de nu va scii fratele meu mai mijlociu, care umblă lumea jumătate.

(Va urma.)

pentru îndeplinirea și confirmarea actului electoral; a în-tonat „cuvinte de recunoștință și față de guvernul Maj. Sale, carele în acăsta cauză a fost la înălțimea chemării sale”, în fine făcu Preasânția Sa frumoșe promisiuni, cari se vedeau a fi foarte sincere și erau un eflux al voinței resolte, cu privro la activitatea Preasânției Sale în diecesă, ca episcop. După finirea acestei cuvântări, des întreruptă de „să trăescă”, a țășit Preasânția Sa pe amvon, unde a fost îmbrăcat de preoțime, începându-se liturgia.

În biserică era o mulțime de popor, și tôte deputațiunile. Am observat dintre persónele mai distinse pe ilustrii bărbați: Alesandru, Eugeniu și Zeno de Mocsonyi, dl V. Babeș, comitele suprem al Carășului, dl v. colonel ces. reg. Preiss, comandantul militarului din loc cu încă alți mulți oficeri.

După finirea liturgiei la ora 1 d. m. s'au început prezentarea deputațiunilor: consistoriul, comitele suprem, corpul armatei, orașul, protopopiatele, reuniunile, persóne singuraticice, până la ora 3, când apoi ilustrii dni episcopi au părăsit reședința spre a luă parte la prânclul dat de Preasânția Sa nou alesul episcop în otelul „Lichtneckert”, preste drum de reședință, la care participară cam 200 de invitați, din tôte clasele societății: „dela vlădica până la opinca.”

Tôte mâncările au fost bine gățite, gustuóse, serviciul îndestulitoriu și cu multă atențiune față de oșpeți, otelieriul merită laudă.

Toastele erau precisate din partea on. comitet arangiatoriu. Primul toast l'a purtat P. S. Sa dl episcop Nicolau Popea în sănătatea Maj. Sale și a casei domnitore, societatea întregă l'a ascultat stând și respunđend cu entusiasm urări de „să trăiască”. Al doilea toast l'a purtat P. S. Sa dl episcop al Aradului Ioan Mețian în sănătatea guvernului; al 3-lea toast l'a purtat Preasânția Sa dl episcop N. Popea în sănătatea Escel. Sale a dlui metropolit Miron Romanul, la care societatea asemenea a răspuns cu unaním „să trăescă”; al 4-lea toast l'a purtat vener. d. V. Babeș pentru sănătatea, prosperarea și „gloria armatei austro-ungare”. Hoch, eljen și se trăescă” întreit. Al 5-lea toast l'a purtat ilustr. D. Alesandru Mocsonyi în sănătatea nou alesului și sărbătoritului episcop Nicolau Popea. Ca totdeauna și în tôte, așa escelă și de astădată acest genial fiu al națiunii noastre. Toastul seu fu scurt, dar a cuprins tot ce lumea voia să scie: adică meritele alesului, motivele pentru cari sinodul electoral și-a pus încrederea în alesul seu, și în fine a schițat și speranțele ce diecesa le légă de noul episcop. Étă pe scurt, sensul toastului dlui Al. Mocsonyi:

Sinodul electoral a respectat sciințele și virtutele alesului. Garanța noastră pentru viitoriu, este trecutul alesului. Sinodul n'a esperiat despre alesul, că în viața sa ar fi umblat „ca prin merite laterale să se facă demn în biserică”. — Politica cea mai bună a noului episcop va fi aceea, — ca să nu facă nici o politică. Sinodul electoral și diecesa nu astéptă alta dela episcop decât — să lumineze și cultiveze poporul. — Aplause întreite urmări din partea mesenilor. Au urmat apoi un toast rostit în limba *maghiară* din partea dlui protopop Filip Adam în sănătatea comitelui suprem; toastul dlui vice-colonel Preiss, în sănătatea preoțime gr. or. române; toastul dlui protonotariu comitatens în numele municipiului, pentru sănătatea P. S. Sale a dlui episcop Popea. — Dl episcop al Aradului a toastat în fine pentru „stelele noastre conducătore în timpurile grele”: dd. Mocsonyi, și cu atăta s'au finit șirul toastelor. S'au cetit depeșele de felicitare: dela dd. episcop rom. cat. al Timișorei, al episcopului sêrbesc al Timișorei, al Ilustr. Sale dlui Dr. Victor Mihali din Lugos, al Escel. Sale metropolitanului Miron, al Escel. Sale dlui comandant al corpului de armată din Timișoara, — dela dd. general-major Seracin, advoc. Ungurean, comitele suprem al comit. și orașului Timișoara, o odă scrisă în limba latină de venerabilul bătrân D. Almașian profesor emerit în Brașov, și multe altele. Fie-care depeșă în sine conținea expresiuni foarte magulitoare pentru sărbătoritul, éră publicul present le-a primit cu foarte mare căldură.

Astfelii cinstita masă la ora 6¼ d. m. s'a terminat în cea mai frumoșă ordine și într'un mod atât de însuflețitoriu, încât fie-care participante încă mult timp își va aduce aminte de ea. —

Spre încheere 'mi țin de datorință a atinge spre lauda celor ce o merită, că arangiamntul în general, atât la festivitățile de primire și de instalare, cât și la masă au fost demn de totă laudă și a servit spre onórea arangiatorilor. Ca se servesc cu nume o fac încât am putut scirici, următorea listă, pe carea bucuores o voiu întregi: dd. Filaret Mustă, ca președ. consistorial, asesorii I. Ionaș, Tr. Barzu, Cor. Bredicean, apoi dl profesor Drăgălină.

Despre concertul și petrecerea ce a urmat sera — în Nrl. procsim.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Zarand, la 2 Iuliu v. 1889. La 29 Iuniu v. țiua Sântilor apostoli Petru și Pavel, s'a ținut încheerea anului scolastic, la institutul nostru gimnasial din Brad.

După celebrarea serviciului divin, cu rugaciuni de mulțămită, la care au luat parte pe lângă corpul didactic, tinerimea studiósă, și un public numărös, festivitatea încheerii s'a continuat în sala edificiului gimnasial.

Inteligința română din Brad și jur era aprópe tótá presentá, mulți párinți veniți anume, precum și o mulțime de dame asistau în sala frumos decorată.

Din partea tinerimei sub conducerea profesorului de cant, s'au cântat vre-o 6 piese.

S'au declamat trei poezii bine succese, din partea a lor trei studenți. „Frații Jderi“ a fost declamată cu mult sentiment.

Bine au reușit și poeziile din limba germană și maghiară.

După cântări și declamări, directorul Vasiliu R. Damian, arătă în liniamente generale, însemnătatea culturală a institutului în viața nómului nostru românesc, și cu deosebire însemnătatea, ce o are institutul pentru întreg Zarandul de odinioară, trece apoi la progresul realizat în decursul anului la institut.

Notez aici lucrurile mai însemnate.

La gimnasiu cu finea anului scolar au rămas din 101 elevi înmatriculați numai 95 înși, érá la clasele normali au rămas 47 elevi, cu totul au fost la institut 142 elevi. Numérul elevilor față de anul trecut a crescut.

După progres elevii s'au împărțit astfel:

În clasa a IV gimnasială 3 cu fórte bine, 7 cu suficient, 1 cu un nesuficient.

În clasa III gimnasială 4 cu fórte bine, 4 cu suficient, 3 cu un nesuficient, 5 cu nesuficienți mai mulți.

În clasa II gimnasială 7 cu fórte bine, 6 cu bine, 14 cu suficient, 5 cu un nesuficient, 5 cu nesuficienți mai mulți.

În clasa I gimnasială 3 cu fórte bine, 4 bine, 12 cu suficient, 4 cu un nesuficient, 8 cu nesuficienți mai mulți.

Au meritat deci: 17 fórte bine, 10 bine, 37 suficient, 13 un nesuficient, 18 doi și mai mulți nesuficienți.

Clasa IV normală 3 fórte bine, 7 bine, 8 suficienti, 4 cu un nesuficient, 6 doi nesuficienți și mai mulți.

Clasa III normală 4 fórte bine, 5 bine, 3 suficient, 2 un nesuficient, 5 doi nesuficienți și mai mulți.

În întreg institutul au fost deci în suma totală cu fórte bine 24, cu bine 22, cu suficient 48, cu un nesuficient 19, érá cu doi nesuficienți și mai mulți 29 înși.

La gimnasiu au funcționat: directorul, 4 profesori ordinari, și doi suplenți, érá la scóla normală 2 învățatori definitivi ordinari.

Căutând la progresul realizat i se pare omului, că numărul de 19 cu un nesuficient, și 29 cu mai mulți nesuficienți este mare în raport cu numărul total al elevilor, Aici trebuie se constat următoarele după informațiunile ce posed, și după cum cunosc lucrul însuși. Clasificarea preste tot a fost strictă. Pentru-că la tótá întémplarea e mult mai bine, a îndrumá pe elevii debili pe la meserii, și la economii, decât ai lása se trecá cu chin și cu vai dintr'o clasă într'alta, și în fine se se trezescă cu averea párintescă máncatá și totuși se nu fie în stare a trái după carte.

Mai bine cu un meseriaș bun, sau un econom, decât cu un semidoct, carele alérgá dela o cancelarie la altá, și tráesce din grația și sfármiturile altora.

Mai trebuie se notez, că elevii, ce vin la normale cât și la gimnasii cu deosebire din tractul Halmagiului sunt fórte debili. Și apoi peste tot tinerimea studiosă 3 din 4 párți și este din ppresbiteratul Zarandului și Halmagiului.

Un alt motiv la calcularea strictă mi se pare, că au fost și acesta. Tinerii debili dela acest gimnasiu trec la preparandie, mulți la Arad, cu dóue cu trei și patru clase gimnasiale, érá o parte la Sibiu. Elevii cu calculi buni merg la alte gimnasii mai departe. Nu e mirare dară dacă cu deosebire la Arad la cursul pedagogic și teologic se întâlnește omul cu tineri debili. Cei mai mulți (în acești tineri au căpétat calculi debili în Brad, și astfel și-au luat refugiul la preparandie; érá alții la teologie, cei cu 4 clase. Nu corpul profesoral dela gimnasia e de vină, dacă bună órá la preparandie se primesc elevi și mai debili. Acestia debili vor fi ori unde vor merge. Atát pentru clasificarea unor ímputări nedrepte, ce s'au auđit ici colo, și cari póte au provenit din necunoștința ímpregiurárilor. Dar destul va fi acésta dígresiune.

După constatarea progresului în general s'au purces la premiarea elevilor diliginți. Premiile au fost cea mai mare parte în cărți de cetire, și mai puțin în bani. La premiere au contribuit fondul gimnasial, érá din public medical Ioan Rusu cu 5 fl., avocatul Dr. Ilea cu 4 fl., v. a. Preotul reformat Emerik Zakarias cu 4 fl. și parochul Jurca cu 1 fl. v. a. — Banii dela Dr. Ilea comform menițiunei donatoriului s'au împărțit câte 1 fl. v. a. între doi tineri, cei mai distinși la gimnasiu, la un elev care au fost mai bun din limba română și la declamatoriul din limba română.

Banii dela preotul Zakarias, ce se donézá în fie-care an sau dat la elevii mai buni din lima maghiară în clasa a III și a IV-a, dar așa, că înșiși scolarii prin vot secret decid în clasa respectivă cine e mai bun din maghiară și acelaia i se dau 2 fl.

Din restul banilor oferíți s'au cumpérat cărți, precum și din banii destinați dela fondul gimnasial, și apoi cărțile procurate s'au distribuit.

Finindu se distribuie premiilor directorul în cuvinte căldurose se adresézá către public — către spriginitorii institutului și către tinerimea studiosă.

Atențiunea publicului față de gimnasiu cresce din an în an, elevii se înmulțesc. Disciplina la institut, precum și arangiarea lui cu cele trebuinciose póte se se compareze ca ori-care institut de aceeași categorie.

Didactrul la institut e de 9 fl. pentru stréini, și de 5 fl. v. a. pentru zarandeni — pentru elevii din comunele, cari susțin gimnasiul. Anul scolariu se începe cu 1 Septembre st. v. a. c.

Correspondentul.

Varietăți.

* (Călătoria monarchului). Mai. Sa împératul și regele nostru va plecá la Berlin spre a întórce visita împératului german la 10 August séra. În 11 August a m. va sosí în Dresda. unde va cercetá pe regele Albert, érá la 4 óre se continuá călătoria spre Berlin, unde va petrece 4 zile. Augustul óspe al împératului german va fi însoțit decâtrá ministrul de estere, cont Kalnoky și de către șeful de secțiune Szogyenyi. În 15 August se va re- întórce monarchul la Ischl.

* (Denumire). Fóia oficială a publicat denumirea deputatului Tibád Antal de secretariu de stat în ministeriul de interne.

* (Industria în Ardél). Ministrul de comunicațiune a răspuns la felicitările camerilor de comerț și industrie prin o circulară, în care promite spriginul seu puternic pentru promovarea industriei și a comerțului. Ministrul a conchemat camerele la o conferință comună în Budapesta pe 5 Octobere, în cari se vor proiectá nóue mészuri în special pentru sporirea întreprinderilor industriale în Ardél. La ordinea zilei va veni pe tapet și nóua organizațiune a camerilor. Insuși ministrul va în- treprinde o călătoria prin Ardél spre a se convinge atát despre starea industrială cât și despre starea rețelelor căilor ferate.

* (Scóla maghiară din Blaș). Pe lângă învățatoriul, pe care-l plătesce Kulturegyletul la scóla maghiară din Blaș se va mai instituí încă un al 2 lea învățatori, carele se va plăti din bugetul statului cu 400 fl.

* (Sérbarea națională francesă). Sérbătórea națională „14 Iuliu“ a fost celebrată în mod strălucit în tóte cartierele. Nu numai francesii, dar tóte popórele culte au luat parte cu însuflețire la acésta sérbătóre, dela care a emanat multe binefaceri asupra omenimei. Ea a dovedit din nou puterea Franciei și perseveranța, cu care lucră pentru a se fericí pe sine și a fericí omenimea. Republica s'a manifestat de astădatá în tótá tária ei și încercările unor boulangiste extremi au rémas cu totul neobservate.

* (Onórea Muntenegrului). Marele duce al Rusiei, logodnicul principesei Milița de Muntenegrul a sosít în Sábmbáta trecutá în Cetinie cu o suită numérosă și au fost întimpinat în un mod de tot strălucit și entusiasm. Pentru prima órá a cercetat páământul Muntenegrului un mare duce.

* (Lucrurile în Sérbia). Lucrurile în Sérbia i au o față tot mai posomorită. După sciriile, că metropolitul Michail va împopolá mánăstirile cu călugări ruși, se anunță, că în sinul ministeriului s'a iscat crisă și că ministrul de răsboiu și-a și dat demisiunea. Deodată cu aceste sciri s'a răspândit vestea, că regina Natalia se întórce în Bělgrad.

* (Eminescu). Comitetul societății „România literară“ rógá pe diarele române se publice, că acest comitet a decis se deschisá liste de subscripțiuni pentru ridicarea unei statue lui Eminescu. După cum suntem informați, dl Titu Maiorescu e hotărít a scóte după vacanțe o edițiune, în care se fie cuprinse tóte operele lui Eminescu, atát cele poetice, cât și în prosă, precum și cele politice, publicate în diversele diare de réposatul poet și mai cu sémá cele din „Timpu“. Septémána trecutá a apărut un studiu critic asupra lui Eminescu, datorit penei lui Corneliu V. Botez, student al facultății de drept din capitală și redactor al părții literare dela „Revista literară.“ Acésta broșurá se vinde în folosul statuei, ce se va ridica lui Eminescu.

* (Răspuns potrivit.) Un măcelariu frances, care se amestecá bucuroși în politică, se aflá odatá într'o librărie, în care intrară mai târđiu și Dumas bătránul, renumitul scriitoriu frances. Măcelariul

cetia pe o carte de poezii; deodată se adresézá către Dumas pe care-l cuoscia: „Bine! ce đici la asta domnule Dumas, „cine vré se domnescá preste ómeni liberi, se fie singur liber?“

„Nebunie, curată nebunie măestre dragă. Asta ar fi în tocmai ca și când ai đice, că, cel ce ucide boi grași, trebuie se fie singur gras“.

* (Trei-đeci milióne în mare.) Flota Francesă, care s'a cufundat în golful Abukirului la 4 Aprile 1798, se compunea din mai multe transporturi, pe bordulu cărora se aflau comorile adunate prin jefuirea Marței, pe lângá alte dóuđeci și patru milióne în aur destinate pentru solda trupelor francese.

Aceste bogății au rémas de nóueđeci și nóue de ani îngropate în fundul mării; dar nu e perđută speranța de a le scóte la ivélá, căci se asigurá, că înecatele corábii, care se záresc, precum se pare pe vreme bună la o adécime de đece ori unspređece metri, s'au pástrat fórte bine. S'a constituit o companie englezescă, care se însărcinézá se opereze scóterea bogățiilor din morméntul lor umed.

* (Bóla de vite). În comuna Sângeorgiul român bántue bóla de vite, așa numită arsura de splină.

* (Cástigătoriul Farkas închis.) În cele din urmă e aprópe se se constate cu siguritate, că cástigul de 480 mii fl., la loteria din Timișóra nu e altceva decât o înșelătorie făcutá cu conlucrarea ampioiaților dela loterie.

Atát cástigătoriul cât și ampioiații sunt de- ținuți.

* (Fiullui Hurban mort.) Đilele trecute a murit în Turoț-Sánmártin și fiul marelui naționalist slovac Hurban Bohuslav, despre care scim, că a murit anul trecut. „Narodnie Listi“, arátând într'un articol al seu perderea ce o îndurá slovacii prin mórtea acestui tiner de bune speranțe pentru ei, đice între altele, că tinerul Hurban este victima tinurilor, căci ei l'au gonit afará din țera lui. Tinerul Hurban fusese adecá dat afará din teologia ev. din Pojon, sub pretecestul unor „uneltiri panslaviste“. În urma acésta fusese silit se trecá în Rusia, pentru a și continuá studiile în Petersburg.

* (Turnul Eiffel) Din cauza căldurilor și zădufurilor mari, ce domnesc în Paris — peste 50° Celsius — s'a observat, că turnul Eiffel điuva pe la 2 óre e cu 12—16 centimetri mai înalt. Nóptea și mai ales în spre điuá el își are éráși înălțimea originală.

* (Butóie de hárție pentru bere). Americani după-ce au început se fabrice róte de drum de fer de hárție, scaune, cărămíđi, etc. în curénd vor întrebuiță și butóie de bere făcute din pastă de hárție (papier, maché). Un fabricant din New-York a și căpétat patentul fabricațiunei butóielor de bere de hárție, cari nu lasá nimic de dorit față de cele de lemn. El întrebuițézá la fabricarea pastei din hárție un fel de iarbă, care esistá în mare cantitate între Jersey City și Newark, care până acuma nu era de loc întrebuițată și care se adaptézá admirabil pentru acest scop.

Un alt întreprindătoriu a construit o mașină, care cu ajutoriul a doi ómeni, póte fabricá đilnic 800 de butóie.

După-ce butóiele sunt scóse din forme, primesc prin o altá operațiune o glasurá antiseptică.

Mulți din fabricanții de bere din America întrebuițézá deja aceste butóie cari sunt fórte bune și pentru esportul oleiurilor.

De observat este, că aceste butóie sunt și mai eftine, se pot curáți mai lesne, și sunt mai ușóre de transportat ca cele de lemn

* (Mészuri contra asficsiei din căldurá.) Asficsiatul se pune jos la un loc răcoros, i se scot hainele și i se frécă tare spinarea și piciórele dela genunchi, ca se se provóce reintórcerea sângelui în periferie.

I se dá cu lingura o beutură răcorósá, ca limonada, sau în lipsă de lámái, apă în care va fi pus câte va picături de oțet, cu care se frécă puțin și fruntea bolnavului.

Dacă nu va avea sudóre i se va uda capul re- petat cu apă rece.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 18 Iuliu 1889.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	95.15	100.—
obligățiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	112.25	—
Obligățiuni ung. de rescumpérarea đecimei de vin	99.75	100.—
Obligățiuni de credit austr.	308.50	304.—
Sorți de regularea Tisei	126.75	127.—
Obligățiuni urbariale ung.	105.—	105.—
Galbin	5.64	5.62
Napoleon	9.45	9.44
100 marce nemțesci	58.25	58.25
London pe (poliță de trei luni)	119.05	119.10

